

Op de barricaden voor de muurhagedis

De Hoge Fronten in Maastricht vormen van oudsher het bolwerk van de muurhagedis in Nederland. Minder bekend is dat ook op de Lage Fronten muurhagedissen leven. De Lage en Hoge Fronten zijn van elkaar gescheiden door een drukke autoweg. Het wordt hoog tijd dat de muurhagedissen van de Lage Fronten de aandacht krijgen die ze verdienen, ook van de plannenmakers van de gemeente Maastricht.

Hoge Fronten

Evenals voorgaande jaren werden de muurhagedissen op de Hoge Fronten ook in 2001 weer geteld door Jan America, Ger van Hees, dit jaar geassisteerd door de beheerder Maurice Heusèrr en Cridi Moors van de Stichting Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie Maastricht. Zoals te zien is in de grafiek hieronder zijn de resultaten uit 2001 zeer positief te noemen. In totaal werden 101 volwassen dieren, 38 subadulte en 144 juvenieltjes gezien: 283 verschillende individuen.

Het aantal volwassen dieren blijft al sinds 1996 zo rond de honderd hangen. Het lijkt erop dat de maximale draagkracht van het gebied is bereikt en er geen ruimte is voor meer dieren. De aanwas was het afgelopen jaar weer groot. Alleen in 1999, een absoluut topjaar, werden meer jonge dieren gezien, namelijk 176. Het hoge aantal geboortes in 2001 is vooral te danken aan de gunstige weersomstandigheden: 2001 was één van de warmste en

zonnigste jaren van de afgelopen honderd jaar. Dat is prettig voor de Maastrichtse muurhagedissen die hier immers aan de noordgrens van hun areaal zitten.

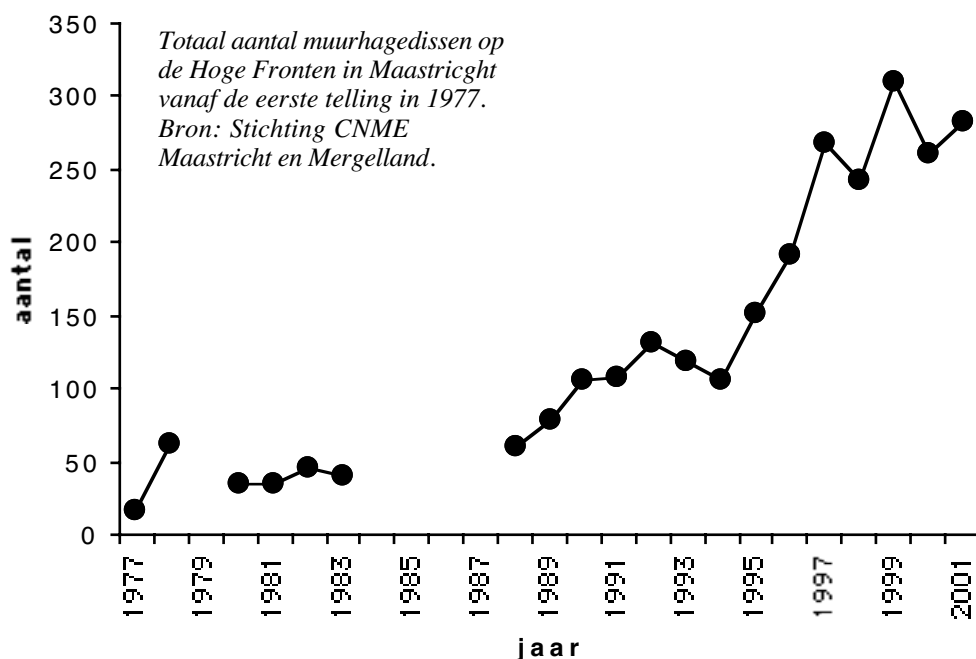
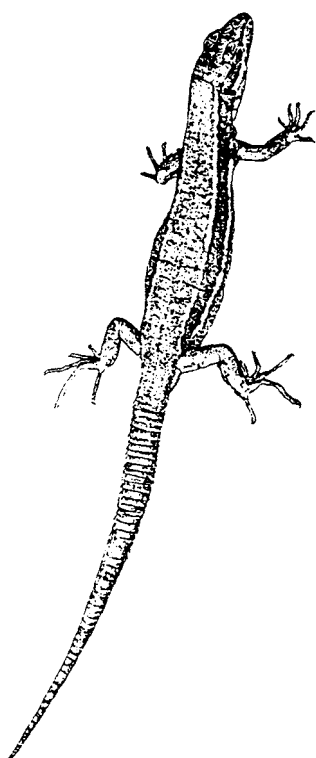
Lage Fronten

In 2001 werd voor het tweede achtereenvolgende jaar de populatie muurhagedissen op de Lage Fronten integraal geteld. De voorgaande jaren werd daar ook wel geteld, maar meer steekproefsgewijs, terwijl we nu een redelijk goed beeld hebben van het daadwerkelijke aantal aanwezige dieren. Werd er in de periode van 1996 t/m 1999 gemiddeld zo'n 5-15 dieren per bezoek waargenomen. In 2000 bleek dat het loonde om veel intensiever te kijken. In het gebied van de Lage Fronten werden toen 117 verschillende individuen gezien inclusief 10 juvenielen. In 2001 bleek het aantal nog flink hoger te zijn. Alex Kloor, die tegenwoordig de tellingen voor zijn rekening neemt, telde 163 verschillende dieren. Deze groei werd voornamelijk veroorzaakt door de gigantische nieuwe aanwas: maar liefst 64 verschillende juvenieltjes werden waargenomen. Het aantal volwassen dieren bleef ongeveer gelijk. Alex geeft aan dat dit mogelijk een ondertelling is omdat sommige van de vestingmuren slechts op afstand met een verrekijker te overzien zijn. Naast de dieren op de vestingmuren, is er ook nog een groepje dieren die gebruik maakt van het spoorwegemplacement

dat in de Lage Fronten ligt. In 2000 werden hier 17 (sub)adulte dieren geteld. Al met al lijkt het er op dat de populatie in de Lage Fronten net zo groot is als die van de Hoge Fronten.

Studentensoos

De muurhagedissen in de Hoge Fronten worden daadwerkelijk beschermd. Sinds dit gebied de status van Beschermd Natuurmonument heeft gekregen (eind 1995) en beheerd wordt door de Stichting Centrum voor Natuur- en Milieu Educatie Maastricht, gaat het de soort hier voor de wind. Dat gaat niet op voor de dieren van de

Lage Fronten. Daar geeft de gemeente Maastricht prioriteit aan andere zaken dan hagedissen. Zo was het de bedoeling de Kazemat in het vestingwerk om te bouwen tot studentensociëteit. Juist in en op dit gebouw bevindt zich sinds mensenheugenis de kern (broedkamer) van deze muurhagedissen populatie. Maar ook drie soorten vleermuizen, de hazelworm en een aantal beschermde planten. Onder andere door interventie van Henk Strijbosch heeft LNV-directie Zuid geweigerd hier een vergunning voor af te geven. De desbetreffende wethouder weigert zich echter bij deze beslissing neer te leggen en is hier tegen in beroep gegaan.

Lage Fronten beschermen

Alex Kloor is druk bezig om 'zijn' muurhagedissen-populatie tegen verdere aantasting beschermd te krijgen. "Naar aanleiding van mijn vele brieven naar LNV over de bedreigingen, ben ik met de AID ter plaatse gaan kijken. Deze stelde vast dat al mijn klachten terecht waren" Als gevolg van dit bezoek, is de gemeente Maastricht door LNV

gesommeerd maatregelen te treffen. Maar steeds opnieuw spelen er andere kleinere zaken die een bedreiging vormen voor de muurhagedissen en kan ik weer in de pen klimmen. Ook op dit moment liggen er brieven bij de Gemeente, LNV en AID over een graffitimuur, waar de gemeente de hagedissen het liefst ziet verdwijnen (b.v. door het dichtmetselen van de gaten in de muur!). Om nog maar te zwijgen over de toekomst plannen die de Gemeente in het verschiet heeft met dit gebied".

Het wordt hoog tijd dat ook de Lage Fronten de status van Beschermd Natuurmonument krijgt. Aan Alex zal het niet liggen.

Vroege waarnemingen

Ook dit jaar ontvingen we weer meldingen van reptielen in de wintermaanden. De adder is dit jaar als eerste gezien: op 31 januari zag Andries van der Veen er een in het Diaconieveen in Friesland. Enkele dagen later, op 2 februari, werd ook de eerste levendbarende hagedis gespot. Johan Presscher scoorde deze soort bij Havelte. De zandhagedis werd 11 februari door Noël Aarts gezien in duinen van Berkheide. Een dag later kregen we van de dierenambulance een ringslang binnen die bij Loenen aan de

Vecht was gevonden. De muurhagedis die bij geschikt weer de hele winter door actief kan zijn is dit jaar op 3 maart gezien in de Hortus van Utrecht. Van de autochtone muurhagedissen zijn nog geen meldingen binnen maar die zullen zich vast en zeker ook al hebben laten zien.

Op 13 maart zag Maryan Verver de eerste hazelworm van 2001 op haar traject in het Wapserveld.

soort	datum	vindplaats	waarnemer
adder	31-01-2002	Diaconieveen	Andries van der Veen
levendbarende hagedis	02-02-2002	Havelte	Johan Presscher
zandhagedis	11-02-2002	Berkheide	Noël Aarts
ringslang	13-02-2002	Loenen a/d Vecht	Dierenambulance
muurhagedis	03-03-2002	Utrecht (Hortus)	Denny Lambrechts
hazelworm	13-03-2002	Wapserveld	Maryan Verver

